

Handläggare
Sofia Larsson**Till**
Trafiknämnden
2026-03-12

Upprustning, Tensta glaciser, del av Grönare Stockholm etapp 5. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden beslutar att godkänna trafikkontorets förslag till genomförande av projekt Tensta glaciser, del av Grönare Stockholm etapp 5, till en investeringsutgift om 22 miljoner kronor.
2. Trafiknämnden beslutar att ge trafikkontoret i uppdrag att genomföra upphandlingar samt teckna avtal inom ramen för genomförandebeslutet.
3. Trafiknämnden anmäler beslutet till Järva stadsdelsnämnd.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefKarin Tufvesson Hjelmfeldt
Enhetschef**Trafikkontoret**
StadsmiljöFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 27 200
sofia.larsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Sammanfattning

Hagstråket utgör en av flera huvudgator i stadsdelen Tensta som kantas av stora hårdgjorda betongslänter. Betongslänterna är svårskötta och uppvisar ett flertal skador i form av sättningar samt saknade plattor. De hårdgjorda ytorna ger i nuläget begränsade förutsättningar för biologisk mångfald och möjliggör inte lokalt omhändertagande av dagvatten. Vegetationen i slänterna består av parkträd, huvudsakligen i form av en rad hästkastanjer med mycket dålig livskraft.

Träden planterades i slutet av 1960-talet men har efter cirka 60 år endast uppnått omkring en fjärdedel av sin förväntade storlek jämfört med en normalt utvecklad hästkastanj. Detta innebär att de i begränsad utsträckning bidrar till skuggverkan och lokal temperatursänkning längs gångvägen, vilket indikerar att det valda trädslaget inte varit anpassat till platsens förutsättningar. Därutöver råder osäkerhet kring trädens möjlighet att överleva en renovering av växtbädden, och även vid överlevnad bedöms förutsättningarna för fortsatt tillväxt och önskad funktion vara otillräckliga.

Inom ramen för Grönare Stockholm utfördes ett pilotprojekt längs Hagstråket i Tensta under 2024. På en av delsträckorna omvandlades de hårdgjorda slänterna till en mer grönskande miljö genom anläggande av förbättrade växtbäddar med nya torktåligena träd, kompletterat med buskplanteringar och ängsytor. Aktuellt projekt är en fortsättning på det arbetet och omfattar Hagstråkets västra sida norr om Andra Hagstråksbron. Förslaget innebär även här att de hårdgjorda glaciserna omvandlas till gröna slänter med träd, buskar, perenner och äng. 15 hästkastanjer ersätts med 34 nyplanterade, torktåligena träd i enlighet med stadens trädsmål. För detta anläggs förbättrade växtbäddar som ska säkerställa god etablering samt möjliggöra snabb tillväxt och önskad krontäckning och skuggverkan.

Projektet ska stärka de gröna sambanden och den biologiska mångfalden. Det ska även bidra till att motverka översvämningar vid skyfall samt minska värmeproblematiken i området. Projektet planeras färdigställas under 2026–2027.

Kontoret föreslår att trafikkommittén beslutar om genomförande av projekt Tensta glaciser till en investeringsutgift av 22 mnkr. Investeringen bedöms kunna finansieras genom medel från Grönare Stockholm samt nämndens långsiktiga investeringsplan.

Introduktion till projektet

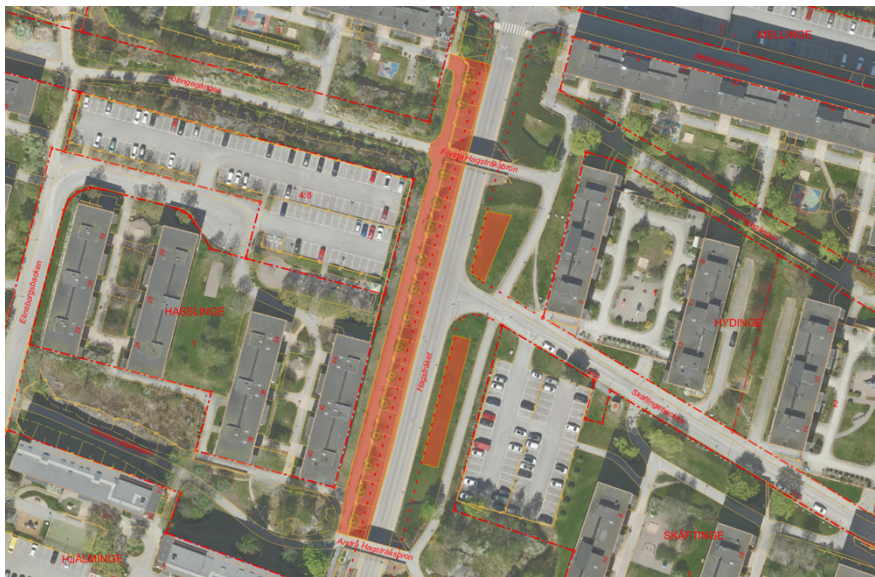
Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i februari 2017 (utl. 2017:30, dnr 171–1292/2016) Grönare Stockholm, riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden. Riktlinjerna syftar till att generellt stärka stadens gröna kvaliteter i alla stadsdelar. I kommunfullmäktiges budget 2017 utökades också trafiknämndens investeringsbudget med 300 mnkr. Den utökade investeringsramen resulterade i 32 investeringsprojekt som genomfördes under åren 2017–2022.

Trafiknämnden antog i april 2021 (dnr T2021-00487) ett utredningsbeslut för Grönare Stockholm etapp 4 med ambitionen att fortsätta investera för att stärka stadens gröna kvaliteter. I kommunfullmäktiges budget 2022 tillfördes trafiknämnden 280 mnkr i investeringsplanen för åren 2022–2025 för fortsatt arbete med Grönare Stockholm.

I kommunfullmäktiges budget för 2024 anges att trafiknämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska påbörja en femte etapp av Grönare Stockholm med utgångspunkt i de tidigare urvalskriterierna: gröna samband och biologisk mångfald, skyfallsproblematik, värmeöar i urbana miljöer, platsbrist, mångfunktionella ytor och platser, buller samt social hållbarhet. I kommunfullmäktiges budget för 2025 anges att trafiknämnden ska fortsätta arbetet med Grönare Stockholm med en förlängd budget till 2027.

För etapp 4 togs en multikriterieanalys fram utifrån urvalskriterierna biologisk mångfald, skyfall och urban värmeproblematik. Multikriterieanalysen resulterar i en lämplighetskarta som visar de områden där de tre kriterierna sammanfaller. I etapp 5 har underlagen utvecklats och en expertgrupp har värderat projekt för projekt. Tensta glaciser är ett av de större projekt som utretts inom etapp 5 av Grönare Stockholm.

Figur 1. Flygfoto med fastighetsbeteckningar, med projektområdet markerat i orange.

Trafiknämnden fattade den 23 mars 2023 beslut om att genomföra ett pilotprojekt längs Hagstråket, dnr T2022-01663, beläget söder om Andra Hagstråksbron. Inom ramen för projektet anlades terrasser bestående av stödmurselement med plantering av buskar och perenner. Två träd med dålig livskraft och mycket begränsade växtbäddar togs ned. Dessa ersattes med fyra nya träd av en mer torktålig art. De nyplanterade träden anlades i moderna växtbäddar med ökad rotvolym samt förbättrad tillgång till dagvatten, vilket skapar bättre förutsättningar för långsiktig etablering och tillväxt. Vidare installerades objekt avsedda att främja biologisk mångfald, såsom boplatser, fågelholkar och växter gynnsamma för pollinerande insekter. Därutöver anlades och utvärderades flera olika typer av ängsytor i slänten. Resultaten från pilotprojektet beaktas i det aktuella projektet.

Figur 2. Pilotprojektet på södra sidan om Hagstråket. Bilden är tagen samma år som det anlades - 2024.

Trafikkontoret
 Stadsmiljö

Fleminggatan 4
 Box 8311
 104 20 Stockholm
 Telefon
 Växel 08-508 27 200
sofia.larsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
 Org nr 212000-0142
start.stockholm

Mål och syfte

Stadens övergripande mål inom arbetet med Grönare Stockholm består av att stärka stadens gröna värden. Inom etapp 5 innebär det att särskilt utveckla och stärka nedanstående kriterier:

1. Gröna samband och biologisk mångfald
2. Skyfallsproblematik
3. Värmeöar i urbana miljöer
4. Platsbrist, mångfunktionella ytor och platser
5. Buller
6. Social hållbarhet

Inom projekt Tensta glaciser hanteras samtliga kriterier i någon form. De gröna sambanden och den biologiska mångfalden ska stärkas i området genom ökad andel grön yta och minskad andel hårdgjord yta. Platsen blir nu en mångfunktionell grönyta. Ökad krontäckning bidrar till en minskning av temperaturerna på platsen och i omgivningen. Dagvatten infiltreras/fördröjs för att motverka översvämningar vid skyfall, mängden växt-, djur-, fågel-, och insektsarter (biodiversiteten) bedöms öka. Bullernivåerna ska minskas. En ökad social hållbarhet uppnås genom att en ogästvänlig miljö inom ett fokusområde får en mer attraktiv utformning.

Befintlig situation

Hagstråket utgör en av tre huvudgator i stadsdelen Tensta och förbinder Tenstavägen i söder med Hjulstavägen i norr. Gatan är försänkt i förhållande till omgivande mark och omges av parkmark. Längs huvudgatorna i Tensta förekommer ett flertal branta glaciser, det vill säga stensatta slänter. Dessa utgör en karakteristisk del av gatumiljön och är ett resultat av den trafiklösning som eftersträvades i bostadsområdena kring Järvafältet under 1970-talet, vilken baserades på en tydlig trafikseparering mellan motorfordon och gående. Hagstråket är entrén till stadsdelen för många Tenstabor. Sträckorna med betongslänter uppfattas som en hård och otrevlig miljö.

Vid släntkrönen finns planteringar av hästkastanj i övergången mot angränsande parkmark och bostadskvarter. Merparten av dessa träd har tillgång till ytterst lite växtjord och uppvisar begränsad utveckling och låg livskraft.

Figur 3. De betongklädda glaciserna längs Hagstråket sedda från gatunivå.

Figur 4. Den dåligt utvecklade trädraden och de betongklädda slänterna längs västra sidan av Hagstråket, mellan första och andra Hagstråksbron.

Betongslänterna bidrar till förhöjda temperaturer vid varmt väder och till onödigt stor belastning på dagvattennätet vid större regn.

På många platser utmed Hagstråket har betongslänterna skador med sättningar och lösa eller saknade plattor. I skarvarna växer ogräs som det är svårt att på ett effektivt sätt hålla efter. Trafikkontoret som ansvarar för drift och underhåll av betongslänterna reparerar återkommande skador i slänterna men nya skador och sättningar uppstår kontinuerligt.

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 27 200
sofia.larsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av trafikkontoret tillsammans med Järva stadsdelsförvaltning och stadsbyggnadskontoret.

Åtgärdsförslag

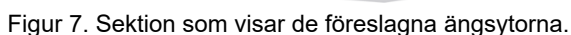
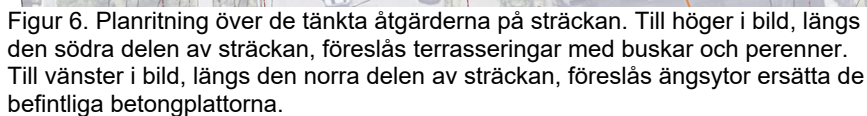
Projektets innehåll

De hårdgjorda slänterna utvecklas till en mer grönskande miljö. Nya planteringar med blommande örter, äng, buskar och träd ordnas på en serie terrasser. Dagvatten leds in i planteringarna både från den övre nivån och från gatan. Boplatser för bin och andra insekter anläggs i slänten och fågelholkar placeras ut bland träden.

- Betongslänterna rivs och ersätts av ängsytor och terrasser av stödmurselement.
- Mellan terrasserna planteras lök-, perenn- och buskplanteringar som gynnar biologisk mångfald.
- 15 träd (hästkastanjer) på släntkrönet tas ned och ersätts med 34 nya träd (förslagsvis kinesträd, bergsek och gulved) med nya växtbäddar. 18 av dessa planteras i gräsytor på östra sidan om Hagstråket. Ny skelettjord med dagvattentillförsel anläggs under befintlig gångbana.
- Insatser för ökad biologisk mångfald: fågelholkar, sandblottor, boplatser för pollinerare och andra insekter i grövre trädstammar.
- Gångvägen ovanför slänterna asfalteras om.
- Nya handledare tillförs.

Figur 5. Den norra delen av Hagstråket med tänkta ängsytor. På västra sidan av gatan föreslås grupper av träd och trästockar som boplatser åt insekter.

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 27 200
sofia.larsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Avvägningar avseende klimatpåverkan har också genomförts inom projektet. Mot bakgrund av de höga utsläppen som är förknippade med betongproduktion har användningen av prefabricerade stödmurar i betong begränsats till de ytor där lutningen bedömts vara för brant för att möjliggöra ängsytor. Befintliga betongplattor som kan rengöras och återanvändas kommer att tas till vara och lagras på Lövsta kommunaltekniska yta för återbruk. Projektet bedöms därtill uppfylla målsättningarna i *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning*. Inga förändringar avseende tillgänglighet eller belysning på gångbanan planeras.

Konsekvenser

Gröna samband

De gröna sambanden inom området bedöms stärkas genom att förutsättningarna för befintliga insekts- och fågelarter förbättras. Ett tillskott av barrträd förväntas på längre sikt stödja barrskogssambandet mellan Järvafältet och Tenstadalen. Artval och stödjande åtgärder har utformats med utgångspunkt i miljö- och hälsoskyddsnämndens åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF) för stadsdelsområdena Rinkeby–Kista och Spånga–Tensta, samt utifrån den platsspecifika artinventering som genomförts inom projektet.

Biologisk mångfald

Tillskottet av ny vegetation samt förbättrade förutsättningar för nyplanterade träd bedöms bidra till ökad biologisk mångfald och främja pollinerande insekter. Blommande örter, buskar och träd som tillhandahåller nektar för insekter kommer att prioriteras. Boplatser för fåglar och insekter kommer att anläggas. Nya sandblottor skapar dessutom potentiella boplatser för solitära bin. Med sandblottor avses öppna ytor med lös sand, vilka utgör lämpliga miljöer för många marklevande arter av solitära bin att anlägga sina bon.

Omhändertagande av dagvatten

Genom ombyggnad av de hårdgjorda slänterna till vegetationsytor kommer regnvatten att i större omfattning kunna infiltreras på platsen istället för att som idag ledas från slänterna direkt ut på gatan och vidare till dagvattensystemet.

Klimatsäkring, fördröjning vid skyfall

Ytvatten från angränsande gångväg och gata kommer att ledas in i vegetationsytorna vilket leder till att dagvattensystemet avlastas.

Det kommer att bidra till att motverka framtida översvämningar på platser längre ned i flödessystemet som till exempel i Tenstadalen.

Klimatsäkring, temperatursänkning

Ombyggnaden minskar mängden hårdgjord yta och den tillkommande vegetationen hjälper till att minska temperaturen i gaturummet och omgivande bostadsområden. Nya träd får bättre förutsättningar vilket ökar krontäckningen och bidrar till ytterligare temperatursänkning på platsen.

Buller

Tillskottet av vegetation absorberar buller och dagens bullerreflekterande hårdgjorda ytor minskar i mängd.

Trygghet och jämställdhet

Projektet syftar till att stärka Hagstråkets gröna karaktär, vilket bedöms bidra till en mer attraktiv och trivsamt vistelsemiljö. Föreslagna åtgärder har utformats så att sikten inte försämras i förhållande till nuvarande utformning. En mer omhändertagen miljö förväntas även medverka till en ökad trygghet.

Framkomlighet, trafiksäkerhet

Det föreslagna projektet medför inga konsekvenser för framkomlighet och trafiksäkerhet.

Tidplan och genomförande

Tidplan

Projektering av förslaget utfördes under 2024–2025 och färdigt förfrågningsunderlag finns framtaget. Upphandling och genomförande kan ske så snart beslut fattats i nämnd. Projektet väntas färdigställas våren 2027.

Aktivitet	2024	2025	2026	2027	2028
Genomförandebeslut (TN)			X		
Projektering	X	X			
Upphandling			X		
Entreprenad			X	X	

Produktionsplanering och trafik under byggtiden

För att minimera påverkan på trafikens framkomlighet utmed aktuell del av Hagstråket planeras huvuddelen av entreprenaden att

ske under sommarmånaderna när trafikmängden är lägre och trafikavstängningar har minst påverkan.

Intressenthantering och kommunikation

Kommunikationsinsatser i syfte att säkerställa förståelse och acceptans från projektets intressenter kommer att ske via:

- Stockholms stads webb *Stockholm Växer*
- Anslag på platsen vid förberedande arbeten
- Byggskyltar vid arbetsplatsen
- Informationsskyltar på byggstängsel
- Direktkontakt med fastighetsägare och anslag i angränsande portar

Ekonomi och finansiering

Investering

Investeringsutgiften för projekt Tensta Glaciser beräknas till 22 mnkr brutto baserat på projekterade detaljerade handlingar, enligt tabell nedan. Kontoret bedömer att projektet kan inrymmas inom satsningen för Grönare Stockholm.

Utgifter	Tidigare nedlagt (mnkr)	Beräknade kommande utgifter (mnkr)	Totalt (mnkr)
Utredning och projektering	2	1	3
Byggansvarigkostnader inkl. byggledning och risk		5	5
Entreprenad		13	13
Index		1	1
Summa utgifter	2	20	22

Kostnaden för träd och växtbäddar utgör en av de största posterna i entreprenaden. Näst största delen utgörs av stödmurselement.

Projektet har inga identifierade ej aktiverbara utgifter eller inkomster.

Driftkostnader

En uppskattning av projektets drift- och underhållskostnader har gjorts och de bedöms minska marginellt. En omfördelning av drift-

och underhållskostnaderna till stadsdelsförvaltningen kommer dock att ske då trafikkontoret sköter drift och underhåll av slänterna idag. Den omfördelade driftkostnaden till stadsdelsförvaltningen uppskattas till cirka 100 tkr per år.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 1,7 mnkr från och med år 2028.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om 20 år och intern ränta om 2,8 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

Projektet har identifierat risker som framför allt rör de geotekniska förhållandena på platsen och mer specifikt osäkerheten om berg kommer att behöva sprängas för att möjliggöra projektet. En geoteknisk markundersökning har genomförts som indikerar att berget är på tillräckligt djup men förhållanden kan skilja sig på de platser där provborrningar inte kunnat genomföras.

Vidare finns risk för höga entreprenadkostnader och försenade leveranser. I det tidigare utförda pilotprojektet var beställningstiderna för stödmursegmenten och växterna mycket långa. Projektet hanterar detta genom ökat riskpåslag i kalkylerna och genom att i byggskedet föra en aktiv dialog med entreprenören i ett försök att tidigt säkra leveranser av material och utrustning som behövs i projektet.

En ytterligare risk avser upphandlingen av elektrifierad entreprenad, där tillgång till eldrivna maskiner och nödvändig laddinfrastruktur utgör kritiska faktorer. För att säkerställa ett så gott utfall som möjligt krävs tidig samordning med Ellevio samt en tydlig och specificerad kravställning i upphandlingsunderlaget.

Slut